

vereniging
ORDE DER VERDRAAGZAMEN

Giro nr 46 88 74 t.n.v. de Penningm. der "ODV" Delfgauw

Uitsl.v.publ.& abonn.: Van Blankenburgstr. 76, 2517 XT Den Haag, tel.070-465592
(tussen 17.30 en 18.30 uur)

Secretariaat: Troelstralaan 38, 2641 WG Pijnacker tel.01736-6577

Verschijnt 2 x per maand

13 juni 1986

Nadruk verboden

30e jaargang
Nr 18

Goedenavond vrienden,

U weet het: we zijn niet alwetend of onfeilbaar. Denkt u zelf na.

Wat betreft het onderwerp, dat kunt zelf bepalen.

ONTWIKKELINGEN IN ZUID-AFRIKA

Wij gaan dan de kant van de politiek uit, dus het is een onderwerp waarbij je heel voorzichtig moet zijn.

Als wij de situatie in Zuid-Afrika van buitenaf bekijken kunnen we natuurlijk roepen: Er is hier onderdrukking, er is dit en er is dat. Wij kunnen het ook bekijken vanuit de omwentelingsdrang, die deze jaren steeds groter wordt en die zich tot ongeveer 1992 blijft voortzetten, al zijn de gewelddadigheden waarschijnlijk na 1987 minder. Hier krijg je tenslotte een bloedbad voor zover dat er al niet is.

Maar om Zuid-Afrika met zijn problemen helemaal te begrijpen moet je eigenlijk de hele wordingsgeschiedenis mede in ogenschouw nemen.

De Kaap is oorspronkelijk een nederzetting geweest van Hollanders; het waren scheepvaartstations voor de vaart op Oost-Indië. Die zeelieden waren over het algemeen alleen vroom wanneer het spookte, zoals dat heet. Het bekende verhaal heeft u waarschijnlijk meermalen gehoord: de matroos die in de mast zit dreigt van de bramsteng naar beneden te lazeren. Hij roept: God, sta me bij. Hij blijft inderdaad hangen aan de bezaanspriet, aan het bijbeltje, dat hij in zijn achterzak heeft. Dus hij draait zich om, grijpt zich vast en roept: naar boven: "Niet nodig".

Dat is niet alleen maar een grapje. Het geeft iets weer van de manier waarop die mensen oorspronkelijk leefden: in stokades.

Ze waren ongetwijfeld in die beginperiode met de belendende stammen redelijk bevriend. Een groot gedeelte van het voedsel dat ze aan de schepen leverden kwam dus van inlanders. Maar er was een goed klimaat, het was een rijk land en er kwamen steeds meer mensen die zich daar wilden vestigen. Daaronder waren heel veel strenge

Calvinisten. Zoals je ook heel streng gelovigen hebt zien wegvluchten naar de Verenigde Staten, zo was dat ook hier het geval, alleen iets vroeger. Het zijn deze mensen geweest, die begonnen zijn het land te ontsluiten.

De trek van de Boeren is eigenlijk nog dramatischer geweest dan de westwaartse trek van de Amerikanen. Ze werden elke keer, wanneer ze op een ander terrein kwamen, aangevallen door stammen. Er waren stammenoorlogen. Zij raakten daar middenin verzeild. Tenslotte kwamen ze in conflict met Dingaans, die een groot aantal impi's-legers had en die inderdaad 4 à 5 keer een trek (dan moet u denken aan honderd mensen met een huifkar) heeft vernietigd. Tot er een slag is geleverd waarmee men Dingaans met zijn impi's heeft overwonnen en dus tot een soort overeenkomst is gekomen.

Vanaf dat ogenblik echter hadden de Boeren het gevoel dat ze leefden in een wereld die vijandig was. Ze probeerden natuurlijk wel de inboorlingen te bekeren. Maar het waren toch een beetje vreemde mensen. Je moest ze in bedwang houden. Het waren bijna dieren. Als je dan tamme Kaffers had (kaffers heb je in Nederland ook maar die zien er niet zo uit..) werden die over het algemeen wel redelijk goed behandeld. Maar die mensen hadden alleen maar God nodig, dus zij werden gedoopt, kregen catechese, maar lezen en schrijven en al die andere dingen, waarom zou je hen dat leren? Ze moesten op het land werken. Als er jacht was had je meer wilde Kaffers; dat waren dan spoorzoekers e.d.

In deze trant is er een staat ontstaan. Die Boerenstaat was eigenlijk tegenover de inlanders nog niet eens zo slecht. Maar wat gebeurt er? Ze hadden diamant gevonden en meer. Enfin, u weet het allemaal. De Engelsen zijn daar binnengevallen. De Engelsen hebben de kolonie veroverd. Ze hebben een oorlog tegen de Boeren gewonnen. Oom Kruger is nog komen uithuilen bij de koningin (Wilhelmina). Tenslotte kwamen zij met hun eisen en dat is toch wel een bureaucratische mentaliteit. De Boer werd weer op de achtergrond geschoven. De Engelsen waren de elite, want ze hadden de handel. Zij hadden de grote zaken. De Boeren waren eigenlijk de landbouwers en de opzichters. De Boeren, streng, ijverig, hard op hun manier, hebben zich er bovenuit gevochten. Maar van de Engelsen namen ze wel dat gevoel van uitverkorenheid, dat meer op kleur en nationaliteit gebaseerd was, over.

U weet het misschien: vroeger had je douane in Engeland. Daar stond dan iemand die je verwees. Dan was het: The British here, that's for the rest. "The rest". De kleurlingen werden de rest genoemd. De arbeiders die je nodig had en die je dan ook wel betaalde (natuurlijk nooit zo goed als een blanke). Op deze manier hebben ze eigenlijk nog veel goed gedaan ook. De meeste mensen van nu die schreeuwen, dat de Boeren zo hard zijn geweest, vergeten één ding: dat er zoveel negers zijn in Zuid-Afrika die kunnen lezen, kunnen schrijven, die scholen kunnen bezoeken, die in vele gevallen zelfs in de vrije beroepen als advocaat, als medicus werkzaam zijn, dat is niet te danken aan de kleurling, niet aan de buitenlanders, het is te danken aan de Afrikaners zelf.

In plaats van dat ze daar dankbaar voor waren begonnen ze eisen te stellen. Toen hebben ze gezegd: Dan zullen we de zaak officieel maken. Als jullie denken dat jullie bij ons in de trein of in de bus kunnen gaan zitten, of bij ons op hetzelfde bankje in het park, dan zullen wij daar een stokje voor steken. Toen kwam de wet van Apartheid. Die bestaat nog niet eens zo gek lang. Ze bestaat op het ogenblik ongeveer 170 jaar. Bij die Apartheid werd dus wel de gelegenheid voor onderwijs opengesteld voor

de zwarten. Zij kregen dat onderwijs, let wel, zonder dat^{ze} ervoor hoefden te betalen! Terwijl de blanken betere scholen hadden, maar die moesten er wel voor betalen. Maar de ontevredenheid ging groeien.

Heel veel jonge mensen in deze tijd onder kleurlingen begrijpen eigenlijk niet goed, dat ze het zonder de blanken nooit kunnen redden. O, ze kunnen het wel redden, maar dat ze in de plaats kunnen treden van datgene, wat de blanken op het ogenblik tot stand hebben gebracht en beheren, is bijna ondenkbaar. De jeugd is begonnen met: wij willen wat meer rechten hebben. Inderdaad, er waren al een aantal situaties waarbij het eigenlijk overbodig was. Waarom op een station twee ingangen: hier één die mooi schoon is voor de blanken en dáár een die wat vuiler is voor de Afrikaners, voor de negers, de gekleurde mensen? Het was een beetje streng doorgevoerd, een beetje calvinistisch in opzet. Maar was het zo kwaad bedoeld? Eigenlijk niet.

Pas toen de industrieën ontstonden werd er in de industrieën gewerkt door mensen met andere ideeën. Ik wil niet zeggen, dat het zuiver marxisme was of dat het een communistische invloed is, maar er kwamen toch allerlei personen naar voren die zeiden: ja, maar zo niet; dan een beetje anders.

De kerken, die tot dat ogenblik grotendeels door de Anglikaanse kerk werden beheerd of door buitenlandse missies, voelden zich ook genoopt om daaraan mee te doen. Want als je niet voor de kleurling was en dus tegen de blanken, dan had je niets te zeggen. Dan kreeg je geen gehoor meer en je moest toch zielen redden. Zo ontstond er dus een steeds grotere tegenstand, want de blanke van zijn kant zei: wij hebben het allemaal gedaan. Wij hebben het hier opgebouwd. Wij hebben die mogelijkheden geschapen en jullie willen ons nu eens vertellen hoe het moet. Dat nemen wij niet. Politie! De politie was in het begin heus zo slecht niet.

Ik weet het, de politie heeft een aantal moorden gepleegd. Dat wil zeggen: ze heeft op oproerige menigten van kleurlingen geschoten. Oorspronkelijk was dat gewoon: Hey, boy. En als de kleurling zich dan netjes gedroeg was er niets aan de hand. Hij moest het pasje bij zich hebben, omdat anders de opstandelingen tegemakkelijk overal de revolutie konden gaan prediken. Zo ontstond langzaam maar zeker een verandering in het regime.

Daarbij moet u onthouden, dat deze mensen overtuigd zijn dat ze Gods werk doen, dat ze volledig in hun recht staan, ook de politiemannen. Er waren voldoende kleurlingen bij de politie om een groot gedeelte van het onaangename werk aan hen over te laten; ook dat. Maar als je eigen mannen - of ze nu gekleurd zijn of blank - worden gewond door stenengooiers, worden aangevallen (er zijn ook moorden gepleegd), als er aanvallen worden gedaan op de een of andere villawijk door een bende, die misschien meer op roof uit is dan op wat anders, maar die zich nationalistisch noemt, tegen de Apartheid, wat doe je dan? Dan word je nijdig. De volgende keer ben je dan minder vriendelijk, dan eis je meer onderwerping. Dat is toch begrijpelijk.

Dan zeggen ze: "Ja, maar wat ze tegenwoordig doen kan toch eigenlijk niet." Dat is heel gemakkelijk te zeggen als je het buiten Zuid-Afrika zegt. Maar als je daar woont is het wat anders. Ik kan een parallel aanhalen die u misschien iets beter begrijpt.

Er wordt enorm gesproken over de wreedheden van de Duitsers. Ze hebben daar zo maar mensen, gijzelaars, gefusilleerd. Maar waarom? In het begin was het heus de bedoeling niet. Maar als onze mensen worden vermoord moeten we wat terug doen. Wij kunnen dat niet dulden. Wij zijn toch de bovenlaag. Wij zijn de belangrijke mensen.

Schiet ze dan maar dood. En als ze verhongeren, dan verhongeren ze maar. Het is hun schuld; dat moeten ze zelf weten.

Datzelfde zien we in Zuid-Afrika. Oh, zijn ze zo oproerig, denken ze dat ze hier de peultjes kunnen opscheppen? We zullen een paar thuislanden creëren. Wij blijven daar natuurlijk de baas. Het beste land kun je ze niet geven, dat is onzin. Wij hebben indertijd uit dezelfde kale vlakke en dezelfde onvruchtbare grond voor een gedeelte dit alles tot stand gebracht wat nu Zuid-Afrik is. Laten ze dan zelf beginnen, laten ze zelf wat doen. Dan werken ze maar wat harder. En wat doen ze? Zij bouwen een woonkraal en zitten daar te jammeren dat ze het niet hebben. Dan komen ze bij ons werken en durven ze nog tegen ons te zeggen, dat wij ze uitbuiten. Als ze netjes en behoorlijk waren geweest hadden ze bij ons kunnen blijven wonen. Daar is helemaal niets op tegen. Wij kunnen toch niet daar een stel oproerkraaiers gaan opfokken? Dat is hetzelfde als Soweto, dat andere wijkje daar. Wij hebben nette wijken voor ze. Wij willen die voor ze bouwen en dan krijgen ze wat wij vinden, dat hen toekomt. Als ze dat niet willen hebben, ja jammer. Maar dan zullen wij ze daar naar toe moeten brengen. Want daar zijn ze ook hygiënisch veel beter verzorgd; er is veel meer mogelijkheid tot het juiste toezicht; ze zitten in een betere buurt. Maar zij willen in hun krottenwijken blijven wonen. Zo erg is het ook weer niet, maar er is veel rot-zooi bij.

Dan wordt er overal gesproken over gelijkheid van de mens. Overal wordt gesproken over de naastenliefde. Maar dan moet je toch niet met die christenen omgaan. Hun naastenliefde is ook niets. Zo is dat ontstaan.

Dan kijken wij naar de situatie zoals ze nu is. Het buitenland bemoeit zich ermee. Het buitenland meent, dat een langzame verandering in de apartheid niet aanvaardbaar is; het moet maar nu meteen. Dat hebben ze indertijd in Nederlands Oost-Indië ook gedacht. Het moest maar meteen afgelopen zijn. Nederland moest weg. Alleen de mensen die daar leven en het zich herinneren, kunnen nu vertellen hoeveel honderdduizenden doden dat heeft gekost alleen op Java. Maar niet alleen door de Nederlandse soldaten die zich moesten handhaven, maar ook onderling.

Datzelfde dreigt op het ogenblik in Zuid-Afrika. Er is niet alleen maar sprake van een gezamenlijke strijd tegen de blanken. Indien het dat was, zou ik zeggen: Geef ze de kans. Maar het is een onderlinge strijd. Er zijn vier, vijf partijen; deels stamgebonden, deels gebonden door ideologie of geloof. Elke partij vecht voor zijn manier van het bestrijden van de apartheid. En ja, als een goed christen voel je je toch een beetje verantwoordelijk. Je probeert dat toch te beëindigen. Je laat die mensen elkaar toch niet zonder meer uitmoorden? Wie moet je dan het eerst helpen? De mensen die redelijk zijn. Mensen met wie je tenminste kunt praten. Want die hebben toch bewezen dat zij niet zo agressief zijn.

Zo zijn er in verschillende woongebieden op het ogenblik acties, waarbij de politie bepaalde partijen helpt omdat de andere partij heel vaak ook sterk links georiënteerd is, dat moet ik er bij zeggen. En in sommige gevallen bovendien nog sterk gestimuleerd wordt door kleurlingen van niet-negerras (Indiërs en Chinezen) die zeer absoluut de macht willen hebben en de blanke eigenlijk geen kans wil laten.

Misschien zou het allemaal voor de Afrikaan nog een beetje anders zijn, als hij niet het voorbeeld had gezien van Nigeria. Als hij niet had gezien hoe het voor de blanken erbij staat in

Zimbabwe e.d. Hij heeft het wél gezien. En hij weet, wanneer de blanke overheersing vandaag ongedaan wordt gemaakt, vallen er morgen vele doden. Dan worden we bestolen en beroofd waar we zelf bij zitten. Dan worden we het land uit gejaagd. En dat is ons lot. Hebben wij dat niet in 300 jaar opgebouwd?

Het buitenland ziet dat niet. Het zegt: Je moet de mensen hun recht geven. Je moet ze inderdaad hun recht geven, maar je moet de kans hebben om het goed toe doen. Ik geloof niet, dat er enige autoriteit is op het ogenblik, die dat goed kan doen. Elke blanke regering, zelfs die het meest vriendelijk staat t.a.v. alle anti-apartheidsgroeperingen, zal geconfronteerd worden met gewelddadige eisen. Er is helaas geen Gandhi in Zuid-Afrika.

Toen de Engelsen weg moesten uit India hadden ze daar ook te maken met de Mahatma Gandhi. Zij hebben daar ook heel veel geweld gepleegd. Als je het vergelijkt met wat er in Zuid Afrika gebeurt, kun je zeggen: Nou, het was zo nu en dan evenzeer op het grensje van het mogelijke en het toelaatbare.

Deze Gandhi en anderen zoals Nehroe enz. waren allemaal bereid om te luisteren. De leiders zeiden niet: Wij willen zelf beslissen, gaan jullie maar weg. Zij zeiden: Laat ons overleggen. Toen hadden ze daar bovendien een vice-koning (Mountbatten), die in staat was met die mensen te praten en die met hen te zamen eerst heeft gezorgd voor een Grondwet en pas daarna - en zelfs dat betrekkelijk geleidelijk - heeft de Engelse macht zich teruggetrokken. Dat is in Zuid-Afrika op dit ogenblik onder deze omstandigheden niet mogelijk.

U kunt wel zeggen: Vertelt u eens wat over Zuid-Afrika. Wat moet ik dan zeggen? Dat er vernieuwingen aan de gang zijn, ook onder de gekleurde delen van de bevolking? Het is inderdaad waar, dat niet de gehele blanke bevolking zo ijzerhard vasthoudt aan zijn eigen suprematie en superioriteit als de regering op het ogenblik doet. Maar als het er op aan komt, kan het niet anders. Dan wordt het een krachtmeting, tenzij de gematigden onder de kleurlingen hun tegenstanders weten te verslaan. In hun mentaliteit betekent verslaan niet een meerderheid krijgen, maar vermoorden.

Dit spel wordt op het ogenblik ten dele gespeeld. Hoe het verder gaat? O, Zuid-Afrika komt steeds meer onder druk te staan, want het is zo'n heerlijk land om aan te demonstreren hoe slecht anderen zijn; dan valt het niet op hoe gemeen je zelf bent.... Engeland zal waarschijnlijk de laatste zijn die dit gebied kwijt wil. Ach, u weet het, ze hebben daar grote belangen. In Zuid-Afrika zit grotendeels Engels kapitaal. Dus Engeland zal wel heel lang blijven. Amerika zal iets sneller zijn met zijn afkeuring en met maatregelen. Maar het zal geen enkele invloed hebben.

Zuid-Afrika wil uiterlijk nog wel een gebaar maken, maar de mensen die op het ogenblik daar de zaak regeren en de blanken - vooral de boeren onder de blanken - zijn niet bereid om werkelijk concessies te doen. Ze weten veel te goed, dat dat voor hen kostbaar en gevaarlijk zal zijn. Men zal dan proberen op de een of andere manier in te grijpen.

Ik wil hier verwijzen naar hetgeen wij hebben gezegd in het jaar 1964 over deze zelfde zaken. Wij hebben toen gezegd, dat er vanuit de negerstaten in het noorden wapens worden binnengesmokkeld. Dat is inderdaad het geval. Op dit moment kan ik daaraan toevoegen, dat een meer behoudende partij onder de kleurlingen ten dele wordt bewapend door de Afrikanen zelf. Dan kun je denk ik niet verwachten,

dat op korte termijn de mentaliteit van een volk, dat hereditair een krijgersvolk was, ook al heeft het een tijd van slavernij door-
gemaakt, dat het zijn eigen tradities zoals moed een saamhorig-
heid, stamgebondenheden, stamtradities nog steeds weet te handha-
ven. Dat dat volk zich dan eenvoudig neerlegt bij een nivellerings-
proces van: wij zijn tenslotte ook stengerechtigd, wij, alsook
onze mensen, in het gouvernement en dan zal het wel goed gaan.

Deze mensen willen gewoon veroveren wat ze menen, dat ze zelf
kunnen hanteren, kunnen handhaven. Alleen de meer opgevoeden onder-
hen, de meer intellectuelen, beseffen dat ze het niet zonder de
blanken kunnen. Maar de gewone massa denkt: wij kunnen het ook.
Dat betekent, dat het conflict nog wel enige tijd zal voortduren
en dat, als de rest van de wereld zal proberen in te grijpen en
veranderingen tot stand te brengen, dit zeer waarschijnlijk voor
vele blanken en onwillekeurig ook voor de kleurlingen fatale ge-
volgen zou kunnen hebben.

Dit was een zeer politiek geheel. Misschien vraagt u zich af:
Waar blijft Aquarius dan? Aquarius is tegenwoordig in de plaats
gekomen van de vliegende schotel. Aquarius is wel broederschap,
maar broeders kunnen ook ruzie hebben. Broeders zijn pas een een-
heid, als ze van buitenaf worden bedreigd. Datzelfde geldt onge-
twijfeld in dit geval ook voor Afrika. De geestelijke invloeden
zijn zo, dat er verbeteringen mogelijk worden. Maar we kunnen niet
rekenen op een jonge bevolking, nieuwe generaties in Zuid-Afrika
die dan die geestelijke invloed zullen vertalen in termen van samen-
werking en verdraagzaamheid. Daarvoor is het onderwijs dat de blanken
- en in wat ruimere mate eigenlijk pas de laatste 50 jaren - geven,
te sterk verschillend van de opvoedingsmethoden die in hun eigen
volk gelden en die ze thuis nog voor een groot gedeelte steeds on-
dergaan. Daarom willen ze zich nog steeds bewijzen tegenover de
vijand. Daarom willen zij nog steeds duidelijk maken waar zij
bij horen. Als ze geen stamgemeenschap kunnen vinden, dan worden
het benden.

Zeker, ook daarin zal wel iets veranderen. Maar zij zijn even
verblind door hun eigen illusies en idealen als de hardnekkige
blanken zijn door hun eigen dromen van superioriteit en uitverkoren
zijn door God.

En dat, mijne beste vrienden, zijn de feiten. Wat ik u heb voor-
gelegd is geen verhaaltje. Het is ook niet eenzijdig. Ik erken,
dat het beter zou zijn als de gekleurde bevolking een betere opvoe-
ding had en wanneer ze die eenmaal heeft, gelijke mogelijkheden zou
krijgen als een blanke heeft. Maar men moet zich realiseren, dat
dit dan maximaal 5% van de gekleurde bevolking betreft. De anderen
zijn onderontwikkeld, vaak primitief in hun reacties. Ze hebben
tradities die strijdig zijn met een begrip van samenwerking.

Wanneer er werkelijk licht komt in Zuid-Afrika, dan gebeurt
dat pas wanneer er zoveel verandering in de wereld plaatsvinden,
dat men moet gaan samenwerken of men het wil of niet; dat het een
kwestie is van zelfbehoud. Dat het een kwestie is van leven in
samenwerking of sterven zonder dat. Die tijd komt wel, maar niet
zo snel. Ik voorzie in dit jaar dan ook inderdaad nog veel geweld-
dadigheden in dit gebied.

x Ziet u dit als een proces van honderden jaren?

- Het is een proces dat betrekkelijk snel kan verlopen, maar we
moeten rekening houden met de generatie-situatie. Elke generatie
wordt groot met bepaalde denkbeelden. Die kan ze nooit helemaal
weer afleggen. Dan moet er eerst een nieuwe generatie ontstaan,

die moet weer mondig worden en dan komt de verandering. Kijk maar naar uw eigen Nederland. De rebellen van de jaren '60 en '70 zijn op het ogenblik gezeten burgers. Maar hun eigen opvattingen van vrijmoedigheid hebben zij, terwijl ze schijnbaar integreerden in de normale maatschappij, meegebracht. Zo is de Nederlandse samenleving veel toleranter geworden. Ze verontschuldigt veel meer, aanvaardt veel meer dan voor die tijd het geval was.

Aan de andere kant zijn er ook dingen van: het is belangrijk de persoonlijkheid te ontwikkelen. Dat dacht je in die tijd. Al speelde je maar kabouterdje met kranten uitdelen en fluit spelen. Die generatie is op het ogenblik nog steeds bezig het onderwijs te verknoeien, niet begrijpend, dat het onderwijs grondmateriaal heeft te leveren en niet persoonlijkheidsontwikkeling. Dat is een kwestie van het gezin.

Degenen die nu opgroeien, zeggen: ach, wat hebben wij aan al dat geklets. Het gevolg is, dat de nu studerende generaties over het algemeen naar gelang hun opvoeding thuis en hun achtergrond thuis ofwel vijandig staan tegenover het leerproces, danwel het veel ernstiger nemen dan hun voorvaderen in lange tijd hebben gedaan. Uit deze generatie komt er dan weer één voort, die met de feiten wil gaan rekenen en niet alleen maar met stellingen en illusies. Dat is een proces, dat zich in Nederland kan voltrekken in twee generaties. Ongeveer 40 jaar.

Ik zou zeggen: laten we dan voor Zuid-Afrika zeggen: 60 jaar. Er zijn ongeveer 60 jaar voor nodig om tot een aanpassing te komen, ongeacht de vraag of de blanken aan het bewind blijven of dat er een z.g. samenwerking tussen de kleurlingen en blanken komt, of dat de kleurlingen de blanken uitroeien. Het probleem blijft hetzelfde. Een verandering van mentaliteit, van benadering van het leven is noodzakelijk, omdat alleen daaruit een mate van nationale volwassenheid kan voortkomen.

Nu hoop ik niet, dat hier progressieven bij zitten, die vertellen dat ik de apologeet heb gespeeld voor een blanke dictatuur. Dat is niet de bedoeling. De meeste mensen gebruiken tegenwoordig enorm veel termen. B.v. "Vanuit het standpunt van de democratie"... Welke democratie? Wat voor democratie? Wat verstaat u onder democratie? Is democratie een volk dat geregeerd wordt door het volk? Of is het een stelsel waarbij de mensen degenen mogen kiezen, die dan over hen regeren zonder hen er verder in te kennen? Of is het in feite een soort anarchie, waardoor je niet tot werkelijke daden komt als gemeenschap omdat je te lang over alles praat?

Wat bedoelt u met democratie? Ja maar, we moeten rechtvaardig.... Wat voor rechtvaardigheid bedoelt u? Wat is rechtvaardigheid? Ja, als iedereen gelijk wordt behandeld... Juist, uw rechtvaardigheid houdt dus in, dat we een kreupele dwingen om net zo hard te lopen als iemand die normaal is. Of dat we iedereen tegenhouden, opdat hij net zo hard mag lopen als de kreupele? Dat is geen rechtvaardigheid.

Rechtvaardigheid is: erkennen wat de gemeenschap als norm heeft en dan proberen de aanpassing aan die norm voor iedereen mogelijk te maken door hem te belasten naar vermogen.

Ja maar, we moeten toch tonen dat wij met elkaar verbonden zijn. Daar zijn honderd en één termen voor. Verbonden zijn? Bedoelt u telefoon, radio, televisie, draadje, touwtrekken? Wat bedoelt u met verbonden zijn? U bedoelt samenwerking. Maar als je een ander doel hebt? Samenwerken betekent voor u, dat als een meerderheid besluit om morgen naar Stompwijk te gaan, dat niemand naar Scheveningen mag.

Bedoelt u dat? Is dat solidariteit? Daar komt het op neer.

Je kunt met die termen gooien, maar hun betekenis valt weg, tenzij je precies en eerlijk zegt wat ze ook betekenen. Zolang je dat niet doet, blijf je zitten met een voortdurende spraakverwar- ring, waarmee je anderen aanvalt op grond van kreten, die ze niet begrijpen omdat ze dezelfde waarde heel anders beschouwen.

Kijk, als er een moslim komt die een katholiek wil bekeren tot het ware geloof, dan staan daar twee, die het ware geloof heb- ben. Dan gaat het er maar om wie het snelste schiet of met een mes steekt. Wie overblijft is de ware gelovige en de ander gaat als heiden naar de hel. Dat is geen manier van doen.

Iedereen denkt als wij de juiste woorden maar roepen als een soort toverformule, dan komt alles voor elkaar. Zelfs verdraag- zaamheid. Wij moeten verdraagzaam zijn. Alleen moeten die ellende- lingen van mijn lijf afblijven. Wat voor verdraagzaamheid bedoelt u dan? Wat is voor u verdraagzaamheid?

Voor ons is het heel eenvoudig: aanvaarden dat een ander anders is; de ander de mogelijkheid geven om op zijn eigen verantwoordelijk- heid zijn eigen richting uit te gaan. Maar niet over je laten lopen. Want je bent nog niet een deurmat.

Als je die dingen goed bekijkt vraag je je af, waar zijn we eigenlijk mee bezig? Wij hebben het over defensie. Een defensie is pas goed als ze in feite de afpersingsmaterialen in voldoende mate voorhanden heeft om anderen te dwingen anders te zijn dan hij wil. En wederkerig. De atoombommen zijn helemaal niet nodig als je el- kaar accepteert zoals je bent. Als het zo goed is in de Verenigde Staten en zo slecht in Rusland, begin dan niet met atoombommen, maar ga uitverkoop houden van je overproductie.

Tegenwoordig lopen ze ook al te barsten om clandestien plaat- jes te kopen van de een of andere band, die niet eens weet wat mu- ziek is. Als je ze wilt veroveren, doe dat heel netjes: strooi biljetten uit met: Goed voor een ijskast. Goed voor een kleuren- televisie. Goed voor een auto. Op het ogenblik, dat het Ijzeren Gordijn verdwijnt en een vrij verkeer met de rest van de wereld mogelijk is, dan moet u eens opletten wat er dan gebeurt. Maar neen, atoombommen, want wij zijn beter.

Ik heb alle respect voor regeerders, maar ik vraag mij toch wel af: waar zouden de huidige regeerders zijn zonder een bureau- cratie, die op zichzelf over het algemeen los staat van de werke- lijke gemeenschap, omdat ze zich baseert op regels, die met de werkelijkheid weinig te maken hebben. Maar ja, het bureau van zus en zo, van koeienteller, van stamboekvee heeft besloten dat.... Wij hebben na ruim en ampel overleg besloten, dat een lichte ver- hoging van radioactiviteit in melk en groente toelaatbaar moet worden geacht. Er is dus niets meer aan de hand. Op grond waarvan? Omdat u dat besloten heeft, is het nog niet zo.

Als je dat zegt roept iedereen: Ja hoor, daar heb je gelijk in. En dan zeg ik: Elke mens moet met zijn eigen God leven, met zijn beeld van God. Hij moet leven volgens de wetten van die God zoals ze in die mens bestaan. Ho, ho, maar God heeft zijn openbaring. Best. Die openbaring is uw Burgerlijk Wetboek. Maar dat is ook niet altijd juist. Ja, maar het bestaat al zo lang. Ik moet zeggen: Het Chris- tendom heeft één ding waardoor je kunt zeggen: daar moet toch wel iets in zitten. Als zoveel verkrachting van de Leer niet binnen 2000 jaar het hele geloof te gronde heeft gericht, dan moet dat iets hebben. Anders kan het niet. Dan heb ik het nog niet eens over pausen die dan weliswaar niet gehuwd waren, maar als geestelijke vader dan toch een zeer talrijk nageslacht voortbrachten.

Ik heb het niet over de Inquisitie, de martelingen, de kruis-
tochten, de rooftochten, het zegenen van de wapens en al die
dingen meer. Ik zeg alleen maar: Als er zoveel rommel in bestaat
en het leeft zo lang, dan moet er iets in zitten. Maar dan kenne-
lijk niet datgene wat wordt verkondigd. Althans niet zoals het
wordt verkondigd.

Ik mag het toch zeggen: u heeft uw eigen God. Wat voor God
dat is weet ik niet. Dat interesseert mij niet. Maar als u inner-
lijk zuiver en eerlijk weet: zo moet ik leven, zo moet ik zijn,
en u doet het, dan weet ik, dat ik geen recht heb om u daar ook
maar één zandkorreltje in de weg te leggen. Want ook ik moet leven
zoals ik innerlijk ben volgens mijn innerlijke waarheid. Alle
kreten, alle mooie woorden en alle formuleringen veranderen daar
niets aan. Als je zegt: Ik heb u lief als een broeder en je meent
het niet, dan kun je net zo goed zeggen: Hoor eens, ik heb een
mes in mijn hand, omarm mij even. Dan ben je tenminste eerlijk.

Ik ben bang, dat opgeklopte problemen als Zuid-Afrika - en
ook andere - op aarde voor een deel te danken zijn aan een niet ge-
definieerd woordgebruik, waarbij de kretologie in de plaats is ge-
komen voor eerlijkheid en werkelijkheidsbesef. Ik denk, dat vele
problemen, zelfs de problemen van de Stalinisten, zouden kunnen
worden opgelost als de mensen niet zouden brallen met vaagheden,
maar eerlijk en eenvoudig zouden zeggen wat ze wel willen, wat ze
niet willen, wat ze wel doen en niet doen. Daar wil ik dan mee be-
sluiten.

De mensen moeten leren eenvoudiger en eerlijker duidelijk te
maken wat ze zijn, wat ze willen, wat ze geloven. Ze moeten aan-
vaarden dat anderen het daar niet mee eens zijn. Als je op die
manier verder gaat breng je de werkelijkheid van Aquarius veel
dichter bij.

Ik dank u voor uw aandacht.

- : -

Vanavond zal ik maar een paar verhaaltjes vertellen. Laten we
teruggaan naar al die tijden, dat het geloof nog zo intens was.
U kent allemaal die verhalen van mensen, die in de hemel kwamen en
mensen die in de hel kwamen. Een van de bekendste is het volgende
verhaal, u herinnert het zich misschien.

Een man had goed geleefd. Zijn broer was een drinkeboer.
Kortom: wijntje, Trijntje en wat hij zelf voor gezang hield, had-
den zijn leven bepaald.

De goede broer komt in de hemel en vraagt natuurlijk: Kunt u mij
ook zeggen waar mijn broer is? (Hij bedoelde de slechte). Dus werd
hij verwezen naar de hel. Hij kreeg toestemming om te gaan kijken.
Eerst kwam hij in het Voorgeborgte. Een ontzettend gezellige boel.
Grote tafels, grote kroezen bier, zingen en plezier. Hij zegt:
"Als dat de hel is, dan weet ik nog niet of ik wel goed zit."
"Nou, zegt de duivel, "Wees maar blij dat je boven zit, dit is al-
leen de propaganda-afdeling." Hij ging een eindje verder en kwam
bij een soort gevangenis; een cel. Hij zegt: "Mag ik mijn broer
spreken?" "Neen, U kunt hem wel zien." Er wordt een luikje open
gedaan en hij ziet zijn broer daar zitten. Een leuk kamertje, een
groot bed. Daar zit hij aan een tafel met grote flessen erop, een

meisje op zijn schoot. Het was duidelijk te zien dat het een meisje was, want ze had niets aan.

Hij zegt: "Nou, als dat de hel is..." "Ja" zegt de duivel, "Maar dat is het nu juist; onder in elke fles zit een gat; in het meisje niet."

Want zo gaat het nu eenmaal: de hel is iets verschrikkelijks. Kijk, een waterbouwkundig ingenieur komt in de hel en wordt onmiddellijk drooggelegd. Een pastoor komt in de hel en hij moet naar allemaal preken luisteren. Zo gaat dat.

Ofschoon, de hemel is ook niet alles. Ik herinner mij dat een bekende jazztrompettist, zij het op het nippertje, toch binnen mocht. Petrus had wel wat bedenkelijk gekeken, op zijn hoofd gekrabbeld en in zijn baard gekrauwd, nog eens een keer teruggebeld.

Toen zei hij: "Nou ja, je mag." "Dat is heerlijk, zei de ander, "mag ik een trompet hebben? Een bazuin." "Nou, dat mag wel." "Waar krijg ik die?" "Nou, dan ga je links af naar de fouriers en als je je gewaad hebt, je vleugeltjes, je heilige kruis, dan vraag je bij de instrumentenafdeling een bazuin."

Maar wat is de ellende nu? Deze man had gedacht: zo'n ding aan mijn mond en dan maar tetteret-tettet. Maar wat kwam eruit? Vader Tabak (?) Dus hij weer terug naar de fourier. Hij zegt: "Ik krijg er niets anders uit." "Ach, zegt de fourier, "dat is heel begrijpelijk. Die dingen zijn afgestemd op de hemel." "Maar waar vind ik de jazz dan?" De fourier zei toen: "Nou, weet je wat, je hebt hier een kornet en je mag weer binnenkomen. Hier heb je een sortiekaartje, je gaat dan naar het vagevuur." En daar heeft hij jazz gespeeld.

U vraagt zich af waarom? Dat vraag ik mij ook vaak af. Toen ik dood ging was ik ook van plan om naar de hemel te gaan. Trappen lopen, er kwam geen einde aan! Tenslotte dacht ik ook: Ik geef die trap een robbtrap. Toen ik dat deed, struikelde ik en toen zat ik waar ik nu ben.

Toen ik daar alles om mij heen zag, dacht ik: Nu ja, misschien zit ik in het Voorgeborgte. Gezocht naar Abrahams schoot... nergens te vinden. Toen ik daar een tijdje zat, zei ik: "Hoe zit het nou met de hemel?" Ze zeiden toen: "Dat was de trap van de illusies, daar ben je af gevallen omdat je er zelf een trap tegen hebt gegeven." ik zei: "Maar Petrus, is hij er dan niet?" "Petrus", zeiden ze, "die is al lang gereïncarneerd." "Gereïncarneerd? wat is hij dan nu?" "O", zei men, "Dat is een van de grootste zalmproducenten van Canada." Dus hij was toch in het vak gebleven.... Ik zei: "En de hemelpoort dan, bestaat die dan niet?" "Ach", zei men, "die bestaat wel, maar alleen voor eenvoudige zielen." Ik zei: "Wat zit er achter?" Nou, er zit niets, alleen een pad. Daarop loop je je ook nog de beroerte en dan kom je toch bij ons terecht."

Toen heb ik er eens over nagedacht. Ik zei: "Is dat eigenlijk niet een beetje oplichterij, die hemel?" "Ach, je moet maar zo denken: De mensen, die hun ellende kunnen vergoelijken door aan de hemel te denken, hebben in ieder geval de illusie dat het beter zal gaan. Daardoor worden ze niet slechter. En als ze dus bij ons terugkomen, gaat het ze inderdaad wat beter."

Ik zei: "En degenen die aan de hel geloven?" Ach, de meesten die eraan geloven zijn al bezig een ander de hel in te jagen."

Als iedereen heeft zo zijn ervaringen met het hiernamaals. De eerste keer dat ik in Zomerland kwam zag ik daar een leuk dorpje liggen. Schitterend, alles mooi en rustiek, met sloten. Alleen die stonken niet. Schitterende bloemen. Dus ik houd de eerste de beste

rustieke bewoner van Zomerland aan en vraag hem waar het hotel is. Hij zei: "Een hotel is hier niet. Je moet zelf je huis bouwen." Ik denk: nou, dat zal me ook wat zijn. De man zei: "Ik zal je wel even helpen. Waar wou je wonen?" Ik zeg: "Waar zal ik wonen?" Hij zei: "Je zoekt maar een mooi plaatsje uit, een mooi uitzicht enzo." Ik zeg: "Daar op dat heuveltje?" "Nou," zegt hij, "wat voor een huis wou je hebben, beschrijf het maar." Nou en toen stond het er toch! En daar heb ik een tijdje gezeten.

Om eerlijk te zijn, ik zat ermee in dat ik eruit zou moeten. Maar op een gegeven ogenblik was ik aan de wandel en toen vergat ik helemaal dat ik een huis had. Voordat ik het wist zat ik toen in de bergen. Bergen die er niet zijn, maar ze waren buitengewoon mooi. Daar ben ik zo'n beetje kluizenaar aan het worden gegaan, wat taalkundig natuurlijk verschrikkelijk klinkt, maar wat ongeveer omschrijft wat het was.

Toen ik daar in de eenzaamheid dacht: laat mij nou eens wat gaan mediteren, hoorde ik plotseling iemand tegen mij praten. Ik denk: verrek, niets te zien. Ik zei: "Wie ben je?" "Ach," zegt de stem, "het komt er eigenlijk niet op aan. Ik wilde je een beetje op weg helpen. Kijk, als je hier blijft steken kom je ook niet verder. Wandel nu eens gewoon de lucht in." Dat was gemakkelijk gezegd. Ik zat nog steeds met de aardse ideeën. Als hij had gezegd: neem de KLM dan had ik het gedaan. Hij zei: "Probeer nu maar." Ik zet voorzichtig een voetje van de grond en verrek zeg, daar ging het andere voetje ook. Voor ik het wist liep ik op een trap die ik niet kon zien, door wolken heen, die ik naar ik later besepte alleen de wolken van mijn eigen begrip waren. Ik kwam daar terecht in wat ik het best kon omschrijven als een soort paarlemoeren wereld; alles schitterde in alle kleuren. Ik denk, nou dat is dan ook wel leuk. Ik was zo vol van verwondering, ik was helemaal de bergen vergeten.

Toen ik daar een tijdje zat, hoorde ik van alles. Ik dacht eerst: ha, muziek der sferen. Nou, vergeet het maar. Stemmen; sommige kon ik verstaan, andere niet. Klanken, liederen soms. Enkele herkende ik, andere ten dele. Ja, dan zit je daar in je eentje en je voelt je happy. Ik ben toen ook aan het zingen gegaan. Op aarde had ik het niet moeten doen, dan was het een helse straf voor de omgeving geweest. Door dat zingen kwam er een soort melodie tot stand, net of een ander een tweede stem ging zingen. Dat voelde ik heel diep van binnen.

Zo ben ik ten slotte terecht gekomen in een wereldje, waarin die harmonie zo vanzelfsprekend is dat ik haar niet meer hoor. En daar zit je dan. Dan denk je: nou, ik zal toch wat voor de wereld gaan doen. Iedereen wil wat voor de wereld doen, weet u wel? Er zijn er ook bij die zeggen: ik wil veel voor de wereld doen, maar wat doet de wereld voor mij? Met zo'n mentaliteit daal je af. De eerste paar keren ben ik nog van de berg afgedonderd. Ik dacht steeds: ik moet terug over die berg en dan langs mijn vroegere huisje dat er niet meer was en dan weer langzaam naar beneden.

Maar tegenwoordig denk ik gewoon aan mensen en ik zie mensen en ik zie de wereld. Dan hoor ik de mensen klagen over hun wereld. Dan denk ik weleens: Jongens, dat komt omdat jullie niet goed kunnen kijken. En meisjes, jullie hebben ook heel veel te roddelen. Als je in de spiegel kijkt, zie je misschien nog meer reden, maar in Gods naam, kijk nu eens naar de mooie dingen. Mensen zijn soms veel lichtzinder dan u zou denken.

Dan kom ik een keer hier praten en zeg ik: Mensen, vertel maar waarover je wat wilt horen. Zij zeggen dan: Vertel zelf maar

wat. En dus vertel ik wat. Maar ik probeer wel de waarheid te vertellen, op het ogenblik tenminste. Ja, ik ben eerlijk. Ik denk dan bij mezelf: Hoe denken jullie eigenlijk over het hiernamaals? De meeste mensen denken: als ik maar goed geleefd heb en ik ga dood, dan gaat de grote poort open. Daar staan alle geesten al liefdelijk te wuiven, een soort hosannakoort uit de een of andere Verdi-opera. Ik schrijd naar binnen en dan zeggen ze: Hier moogt u wonen en wees gelukkig. Ja, ja.

De werkelijkheid is gewoon: je bent jezelf. Ik kwam aan in Zomerland met de gevoelens en de mentaliteit van een handelsreiziger die strandt in een onbekend dorp. Ik kwam goed aan. Al wat er allemaal gebeurde, vond ik gek. Ik nam het wel aan. Het heeft wel iets vanzelfsprekends, maar ik zat er gewoon bij. Ik heb werkelijk een lange tijd nodig gehad om te acclimatiseren. Terug naar de wereld was vooral in de beginperiode niet zo moeilijk. Toen ik het kunstje verstond, was dat één, twee, drie klaar.

Maar gewoon te groeien in je eigen wereld is ontzettend moeilijk. De mensen zeggen dan: "Luister eens, we komen allemaal in een lichtende wereld terecht." Dat ligt er maar aan. Er zijn mensen die zijn zo bang voor het licht, dat ze in de kelder kruipen. Dan zit je vanzelf in het donker. Maar je hoeft niet weg te vluchten. De grote moeilijkheid in alle geestelijke ontwikkelingen is geloof ik, dat je moet toegeven wat je werkelijk bent. Niet zeggen: Ja, maar ik ben toch zo goed geweest. Maar ook toegeven: ik was toch eigenlijk een kreng met al mijn goedheid.

Als je dat allemaal zo bekijkt, dan denk ik: ach, als jullie nu eens een beetje minder bezig waren met alle dingen die negatief zijn en jullie zouden een klein beetje meer kijken naar positieve dingen, zouden jullie je dan niet veel prettiger voelen?

Nu ga ik weer liegen (ik zeg het er bij): Er was een ziel van een vrolijke Frans, die zijn hele leven niet veel anders had gedaan dan andermans geld uitgeven, andermans voedsel opeten en lachen om zichzelf en de hele wereld. Toevallig overleed hij. Het was een treinongeluk; hij zat derde klas en de ander zat natuurlijk eerste klas. Maar ze kwamen gelijk uit de puinhoop en daar stonden ze voor die ellendige lange trap. Omdat ze elkaar een beetje kenden, gingen ze wel samen op weg. Maar zijn vriend, die zo goed en zo solide had geleefd, begon al gauw te klagen dat het zulke lange trappen zijn, waarom geen lift? En waarom moeten we steeds maar naar beneden kijken? Kunnen ze dat niet anders maken? Dus vrolijke Frans ging toen het hem begon te vervelen, al tapdansend als een derderangs Fred Astair de trap op. Terwijl naast hem met waardige schreden en zelfs de bekende dophoed zijn collega liep, danste hij naar Petrus toe en zei: Hallo Petrus, hoe staan de zaken? Zit je al lang hier? "Ja, zegt Petrus, "vanaf mijn overlijden." "Bevalt het nog steeds?" "Ja hoor." "Wel, zegt hij, "is er wat te drinken?" "Nee, dat mag ik u niet meer geven." "Hindert niet, hoor. Als je mij maar zegt waar het is, dan pak ik het." Intussen komt de waardige erbij en zegt: "Luister niet naar deze clown. Hij heeft in zijn hele leven niet anders gedaan dan gewoon maar gedanst en gezongen als een krekel tussen de mieren. Petrus, ik ben Peter Poncius Janssens met drie essen; wilt u alstublieft even nagaan, hoe ik hier toegang krijg tot de hemel, want die heb ik zeker verdiend." "Nou, laat hem maar voorgaan. Ik heb alle tijd. Als er dadelijk wat te drinken is.... Ik hoor dat ze daar binnen aardig kunnen zingen. Het is best gezellig."

Petrus gaat naar de toen nog niet helemaal volledig geïnstalleerde hemelse computer. Hij belt door en krijgt eindelijk van de

administratie de gegevens en zegt: "Waarde vriend," (tegen de man met het ernstige gezicht en de grote waardigheid), "Ik moet u tot mijn spijt vertellen, dat u twee afdelingen lager moet zijn." "Lager, ik? Dit is toch de hemel? Dan mag ik toch naar binnen?" "Waarde vriend, u heeft in uw ijver om het goed te doen zo veel mensen leed aangedaan, dat ik u tot mijn spijt niet kan toelaten. Het ligt niet aan mij. Het is bevel van de Baas." "Nou, zegt de ander, "Dan zal ik maar meteen meegaan. Ik zak zeker nog een paar verdiepingen." "Wacht even, zegt Petrus, "Hoe heet u?" "Ik ben Jantje Jansen." "Familie?" "Nee, ik heb maar 1 s." "Nu ja, dat sist wat minder. Ik zal even doorbellen." Dan komt Petrus terug en zegt: "Jansen met één s. Als u even hier wilt komen, het is wel een tikkeltje nippertje, maar als u het kleine poortje door gaat, komt u ook binnen. Het grote hek hoeft niet open en u kunt toch binnenkomen." "Wilt u zeggen Petrus, dat deze nietsnut, deze lammeling, deze ellendeling de hemel in mag, terwijl ik naar beneden moet?" "Zeer zeker," zei Petrus, "dat is inderdaad waar. Want hij heeft misschien niet veel goeds gedaan volgens uw wereld, maar hij heeft niemand kwaad willen doen. U heeft veel goeds gedaan volgens de normen van uw wereld, maar daartoe heeft u veel anderen kwaad gedaan. Dus als ik u mag verzoeken?" "Moet ik dan weer zo'n rottrap af?" "Ach, zegt Petrus, "voor iemand als u wil ik een uitzondering maken. Ik heb hier nog een paar rolschaatsen en ik zal u nog een zetje geven ook."

Dan zegt u: Leuke verhaaltjes. Maar waar zit nu eigenlijk de pointe? De pointe is eigenlijk dit: Niet wat je in de wereld bent en in de wereld bereikt, is bepalend voor de werkelijkheid die je na je dood aantreft, maar wat je bent. Het heeft niets met nu te maken.

Het is vreemd, maar de mensen die dan worden geconfronteerd met allerlei dingetjes die ze zo graag geheim willen houden, die denken: als ik hier in de lichte wereld ga, dan weet iedereen het.

Het is ook een zegen. Kunt u zich een Zomerland denken, waar voortdurend kamerleden elkaar bepreken, politici uitspraken doen, waarin voortdurend de galm van twistende stemmen klinken? Dat is geen Zomerland meer, dat is een akoestische nachtmerrie. Maar al die mensen die zo preken, hebben over het algemeen wel iets achter de hand waarover ze liever niet praten. Dan krijg je als vanzelf die situatie, waardoor ze zich verbannen naar een oord, waar ze wel kunnen praten zonder alles prijs te geven. Maar ja, dat zijn de meest minder prettige oorden.

Kort geleden heb ik nog een ex-generaal, een politicus naar boven helpen halen. Hoe die man daar terecht was gekomen, weet ik niet. Maar als hij zijn wereldje binnenkwam zoals hij dat dacht, dan zat hij in zijn eentje zijn beleid te verdedigen omgeven door spinnewebben. Toen hebben we hem eerst de mond gesnoerd; dat was wel noodzakelijk anders kon je hem niet eens bereiken. Toen hebben we hem dan verteld dat het niet nodig was. Hij zei toen: "Ik word vastgehouden door de spinnewebben." Maar wij zeiden: "Als je je gedachten nu even uitschakelt en je denkt met ons mee, dan ben je er af." Toen was hij zo blij dat hij er uit was, dat hij uitriep: "Ja, ik ben eigenlijk ook een oplichter en een ellendeling geweest." Daarna was het voor elkaar.

U zult bij ons dus heel wat meer zondaars aantreffen dan u verwacht. Maar aan de andere kant zult u veel minder vromen aantreffen dan u dacht.

U heeft toch die geschiedenis wel gehoord van die mensen? Het is

een oud verhaal. Ze werden doodgereden. Zo naar het stadhuis geweest, op weg naar de kerk, een vrachtauto met haast, de bruidskoets bom, en verder bom, bom, bom en hup toen zaten ze meteen voor de hemelpoort. Petrus mogen we naar binnen? Beiden, nog tamelijk schuldeloos, mochten naar binnen. Daar stond de engel Gabriël klaar, die samen met Michael een beetje de indeling hanteert. Deze zei: "Jammer dat jullie kerkelijk niet getrouwd zijn. Nou meisje, jij daar, afdeling ongehuwden en de jongen, jij daar." U begrijpt het, ze zaten nog helemaal in de sfeer van: vannacht gaat het gebeuren, die wilden niet gescheiden zijn. Ja, dat was in de oude tijd natuurlijk.

Dus die begonnen daar te jammeren. Ten slotte komt Jezus langs wandelen en zegt: "Wat is hier aan de hand?" "Ach, zegt Jezus, "maak daar nu geen drukte over. Roep even een pastoor, laat ze trouwen, dan is iedereen tevreden." "Dat is best, zegt Petrus, "maar wie zal dan op de club passen?" Zegt Jezus: "Hoezo?" "Nou, zegt Petrus, "ik moet de duivel even vragen of hij een pastoor te leen heeft." Het zijn oude verhalen.

Als ik wat moet vertellen kan ik ^{mijn} mond moeilijk houden. Ik vond dit alles nog wel een beetje bij elkaar passen. Nu ga ik er een punt aan draaien, ofschoon ik nog steeds niet weet waarom het een punt is. Ik denk, het is meer een puntzakje. In ieder geval ga ik sluiten. Dat wil ik dan doen door duidelijk te maken wat de werkelijkheid is. Nu lieg ik weer niet, zodat u gewaarschuwd bent.

Het oordeel van anderen zegt niets over de betekenis van je leven. Het kan je hoogstens helpen om te beseffen hoe jij in de wereld voor anderen bent. Maar dat is ook alles. Je blijft jezelf. Als je overgaat, heb je af te rekenen met je eigen illusies, niet met die van anderen. Je hebt af te rekenen met je eigen schuld bewustzijn en je eigen angsten, niet die van anderen. Daarom zou ik u de raad willen geven: vrees niets, want het leven gaat verder en niets is zo erg wanneer het eindeloos wordt.

In de tweede plaats zou ik u willen zeggen: Aanvaardt u uzelf nu maar zoals u bent en probeer niet wat anders te willen zijn dan u bent. Probeer wel zo goed mogelijk te zijn wat u bent. Want dan aanvaardt u uzelf en dan wordt het veel gemakkelijker als u dood bent.

In de derde plaats zou ik zeggen: Mensen, vraag je niet af: wat komt er later? Het is een oud gezegde: Het doodshemd heeft geen zakken. Een enkele keer zit er wel een zak in een doodshemd... Het betekent doodgewoon: je kunt niets meenemen van de externe zaken. Maar alles wat je hebt geleerd wat voor jou werkelijk belangrijk was, alle herinneringen, alle gevoelens neem je mee. Je werkelijke rijkdom is je beleven en daarbij vergeleken is al het andere waardeloos.

Als u daar nu rekening mee houdt, dan heeft u geen hemelpoort nodig, dan hoeft u niet bang te zijn voor de hel, dan kunt u alleen zeggen: Ik aanvaard mijzelf zoals ik ben. Ik aanvaard de kracht waaruit ik ben voortgekomen, ofschoon ik haar niet ken. Ik zal leven in die kracht zoals ik ben totdat ik beter word. Ik denk, dat dat een redelijke slotzin is.

Dan zal ik sluiten als u mij 3 woorden geeft.

Vrije wil, Vreugde, Lantaarn

Wanneer ik mijn vreugde beschouw als een lantaarn wordt mij duidelijk, hoe onvrij mijn vrije wil was.

Ik ga de weg die ik moet gaan. Dat is mijn zijn, mijn recht/ en ook de reden van bestaan. De grenzen rond mij kan ik heus niet overschrijven, maar soms kan ik de schaduw, soms in de zon gaan lopen. Soms kan ik even rusten, soms haastig verder gaan/ Maar ga ik van het begin naar het eind van toch bepaald bestaan / een vrije wil is wat ik voel, de vreugde die ik ken / Het is de kracht die ik beleef. Het is het licht dat ik anders ben / En als ik al lantaarn ben die anderen de weg verlicht / wie mij ook opgestoken heeft, ik weet het niet, maar het geven van het licht / dat is mijn vreugde, mijn taak. Dat is de zin van mijn bestaan / Laat mij een licht zijn op uw pad, opdat u kunt verder gaan / En geef mij dan in het verder gaan een teken van uw vreugd / Wordt diep in het ik herboren weer. Hervindt de eeuw'ge jeugd / van 't altijd leven, altijd zijn. De vreugde die nooit stille staat / omdat het zijnde, dat wat schept, in 't al beleven ondergaat / zo het slechts verstaat zichzelf te zijn. Zo zoekt u naar een vrije wil / Ach, acht uzelf niet te vrij. Daarom zwijg maar liever stil / en ga 't pad dat ge moet gaan zo goed ge kunt / maar niet in waan dat ge anders gaan kunt dan gij doet, dat vrijheid u wel is gegund / Want waarlijk zijt ge toch gebonden aan al wat voorgaand in u was. Dat heeft uw weg bepaald in het heden; wat ge in 't verleden was, bepaalt ook hoe ge weer zult treden / verrijkt met leven in een nieuw en geestelijk bestaan / Daarom zeg ik u: aanvaard het zijn en leer de vreugde ondergaan / van 't vinden van verlichting voor wat pijn en lijden van een ander. Het geven van een beetje kracht / wat troost misschien die zinloos lijkt. Want wat ge zo hebt voortgebracht / dat maakt u tot lantaarn, tot licht die anderen doet verder gaan / En doet u dat, ik verzeker u, voor paal zult gij nooit staan /

Daarmee heb ik dan het laatste deel van mijn taak zo goed mogelijk verricht. Dank voor uw medewerking, althans bij het laatste.

- 3 -

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions and activities. It emphasizes that this is crucial for ensuring transparency and accountability in the organization's operations.

2. The second part of the document outlines the various methods and tools used to collect and analyze data. It highlights the need for consistent and reliable data collection processes to support informed decision-making.

3. The third part of the document focuses on the role of technology in modern data management. It discusses how advanced software solutions can streamline data collection, storage, and analysis, leading to more efficient and accurate results.

4. The fourth part of the document addresses the challenges associated with data management, such as data quality, security, and privacy. It provides strategies to mitigate these risks and ensure that data is used responsibly and ethically.

5. The fifth part of the document concludes by summarizing the key findings and recommendations. It stresses the importance of ongoing monitoring and evaluation to ensure that data management practices remain effective and up-to-date.